

גינה ויער

Volume 1, Issue 37

מרץ 2011 March

תוכן עניינים - 37

- 1 שלום רב
- 1 ליער דודאים בעקבות האירוס השחום
- 2 לשתול אירוסים בגינה
- 2 שיחה עם ילדים על מינים מוגנים

יער דודאים, זה יער זה?

ליער דודאים בעקבות האירוס השחום – בצפונה של הנגב לאורכו של כביש 40, משקיף הנוסע על רצועת עצים. חייבים להודות שמן הכביש המקום אינו נראה אטרקטיבי במיוחד. ירידה ממנו למה שנראה כאמצע שומקום תוביל אתכם ליער הנטוע ב"שממה". כאן חלקת אורנים ושם חלקת איקליפטוסים דלילה. האוויר צלול ויש צל וקרירות נעימה. אין שולחנות לפיקניק ואין שרדי פחמים, עדות למנגל שנערך לאחרונה. יש טבע נטו לאוהבים שקט ושלווה.

איך מגיעים? מכביש 40 בין צומת גורל לצומת להבים. פונים מזרחה ליער, על פי השילוט "יער דודאים". הפניה אפשרית לנוסעים מבאר שבע צפונה. את הסיור ניתן לעשות ברכב או ברגל. הדרך נפלאה במיוחד כשעננים תלויים בשמים ושלוויות טריות נקוות על הקרקע. יש לעקוב אחר השילוט הירוק: "דרך האירוס השחום" העוברת בין חלקות היער המגוונות. אלו עוטות בימי חורף מרבדים ירוקים. גולת הכותרת היא כמובן האירוס השחום הפורח בחודשים מרץ-אפריל בקרחות יער, זהו המין קטן ביותר מבין אירוסים

שלום רב,

בחודש מרץ מצויה פריחת האירוסים בישראל בעיצומה. השם ניתן בעקבות אירוס, אלת הקשת בענן במיתולוגיה היוונית שתפקידה היה להעביר את פקודותיהם והוראותיהם של האלים אל בני האדם. על פי האקדמיה לעברית שתי צורות ההגיה נכונות אפשר לכנות את הצמח אירוס ואפשר גם אירוס. בעולם מצויים כיום כ-300 מיני אירוסים ולמעלה מ-35,000 זנים שונים רובם הגדול משמש לגינון. בישראל 16 מינים הגדלים בר מתוכם שמונה מינים שייכים לקבוצת אירוסים ההיכל. אירוסים אלו הם מהפרחים היפים הגדולים בישראל, כולם אנדמיים (ייחודיים לארץ) והם בעלי אוכלוסיות קטנות ומקוטעות, ערכי טבע מוגנים המצויים בסכנת הכחדה.

בעקבות האירוסים נבקר את האירוס השחום ביער דודאים, נגדל בגינה אירוס גרמני ונשוחח עם ילדים על שמירת טבע ומיני צמחים מוגנים ונדירים.

שלכם,

ענת

אתר אינטרנט: www.madmony.co.il
דואר אלקטרוני: Anat@Madmony.co.il

continued on page 2

והאכיפה, והחברה להגנת הטבע-את עיקר תפקיד החינוך וההסברה. על פי החוק הוכנו תקנות, שלפיהן נאסרו קטיפה, עקירה ומכירה של כמה עשרות מינים של פרחי בר. למרות הספקנות, המבצע נחל הצלחה בעיקר בשל עזרתם של אלפי גננות ומורים שנרתמו למשימה ובעקבותיה התרבו בארצנו כלניות רקפות נרקיסים ושאר פרחים נדירים. מן הילדים חלחל המסר הלאה למבוגרים.

כיום, אמנם כמעט אין קוטפים צמחים מוגנים אולם רבים מהם מצויים בסכנת הכחדה בשל הפיתוח המואץ החולף על ארצנו. מתוך כ-2,800 מיני צמחים הגדלים בר בארץ הוכרזו 264 כמינים מוגנים. אלו כוללים את כל מיני העצים, משפחת הסחלבים וכן את כל שמונת המינים של אירוסים היכל.

ולמה חשוב לשמור על צמחי בר? מיני צמחים רבים משמשים את האדם, צמחי בר הם המקור לצמחים מבויתים. הם בעלי מאגר גנטי היכול להביא תועלת עצומה לאדם בעתיד בעיקר בתחומי החקלאות והרפואה. סיבה נוספת הינה סיבה מוסרית. יש הטוענים כי לאדם אין זכות לפגוע ולהרוס את פלאי הבריאה. תמיד צריך לקחת בחשבון כי הכחדתו של מין היא בלתי הפיכה, כל מין שנכחד אובד לנצח. ואין האדם רוצה למצוא את עצמו בודד על פני כדור הארץ.

אירוס הגלבוץ

ירוס הארגמן

האם יכחדו בקרוב?

ההיכל. קבוצה נאה של אירוסים מצויה מטרים ספורים לאחר נקודת המפגש עם מסילת הרכבת.

אירוס שחום, צנום וקטנטן...

לשתול אירוסים בגינה – אירוס גרמני הוא מין האירוס הנפוץ ביותר בגינון בארץ. זהו גיאופיט בעל קנה שורש מעובה, שאורך חייו יכול להגיע לשנים מספר. פרחיו גדולים והם מגיעים עד ל-10 ס"מ. האירוס פורח בשלל גוונים (סגול, תכול, ארגמן, צהוב ולבן) באביב ובקיץ. האירוס הגרמני גדל היטב בחצי צל (בשמש מלאה צמיחתו אינה מהירה), אינו צורך מים רבים והוא עמיד בפני קרה, שרב וגם מליחות. מומלץ לשתול אותו בקרקעות כבדות. הריבוי פשוט; כאשר הפריח מצטופפת ניתן להפריד חלק מן הצמחים על ידי חיתוך קנה השורש בסכין. השתילה תעשה בחודש ספטמבר בעומק של כ-15 ס"מ בעומק הקרקע ובמרווחים של כחצי מטר. אין מה לדאוג, לאחר מספר שנים פריחה תצטופף בשנית ותצטרכו לחזור שוב על פעולה.

אירוס גרמני אינו מין מקומי

שיחה עם ילדים על מינים מוגנים – בשנות השישים נחקק חוק ערכי הטבע המוגנים, שנועד להציל את פרחי הבר, והמבצע לאכיפתו נחל הצלחה רבה. החברה להגנת הטבע ורשות שמורות הטבע חברו לצורך מבצע משולב, שבו נטלה הרשות על עצמה את תפקיד החקיקה